

**Mahide Demirelöz Akyüz, Emine Serap Sarıcan, Yeşim Yeşil,
Birsen Karaca Saydam, Rabia Etki Genç**

Ege University, İzmir-Turkey
mahide.demireloz@ege.edu.tr; emine.serap.sarican@ege.edu.tr;
birsen.saydam@ege.edu.tr; rabia.genc@ege.edu.tr

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2019.14.1.4B0020		
ORCID ID	0000-0002-2774-892X	0000-0002-3261-0431	0000-0003-2847-6978
	0000-0001-5601-8064	0000-0002-6762-0496	
CORRESPONDING AUTHOR	Mahide Demirelöz Akyüz		

EBELİK ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİME İLİŞKİN SORUMLULUKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZ

Bu çalışma ile ebelik öğrencilerinin eğitime ilişkin sorumluluklarının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Çalışma kesitsel tipte bir araştırmadır. Araştırmanın evreni aynı zamanda örneklem kabul edilerek, Sağlık Yüksekokulu Ebelik Bölümü dördüncü sınıfta okuyan, veri toplama aşamasında okulda olan ve çalışmaya katılmayı kabul eden öğrenciler araştırmacının örneklemine oluşturmuştur (n:82). Veri toplama aracı olarak; "Ebelik Öğrencilerinin Sorumluluk Profillerinin Değerlendirilmesi" anket formu ve "Öğrenci Sorumluluk Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmaya katılanların yaş ortalaması 22.41±1.35 (min=21.0, max=27.0)'dir. Öğrencilerin %96.3'ü bekar, %46.3'ü yurttan yaşamakta ve %4.9'u çalışmakta olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin %41.5'i "sıklıkla" herhangi bir zorunluluktan derse gelemediği zamanda dinleyemediği konuları telafi ettiğini belirtmiştir. Öğrenci Sorumluluk Ölçeği'nden alınan ortalama puan 34.64±3.42'dir (min=25.0, max=42.0). Mezun olunan lise, bölümü bilinçli tercih etme, bölümde düzenli öğrenci olma, alınan eğitimlerin iletişim becerilerini geliştirdiklerine inanca, hayatlarındaki seçimlerinden memnun olma durumları ile karşılaştırılmıştır. Değişkenler ile ölçek puan ortalamaları arasındaki ilişkide "Eğitimlerin İletişim Becerilerini Geliştirdiklerine İnanma Durumları" (p=0.00) maddesi ile anlamlılık tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ebelik, Öğrenci, Sorumluluk, Eğitim

EVALUATION OF EDUCATION RESPONSIBILITIES OF MIDWIFERY STUDENTS OBJECTIVE

ABSTRACT

This study aims to evaluate the responsibilities of midwifery students about education. The study was a cross-sectional study. The sample of the study was taken at the same time as the sampling, and the sample of the students who read in the fourth grade of Ege University Department of Midwifery of İzmir Atatürk Health School and who accepted to participate in the study was in the data collection stage (n:82). The average age of the study group was 22.41±1.35 (min=21.0, max=27.0). 96.3% of the students were single, 46.3% were living and 4.9% were working. 41.5% of the students stated that they often compensated for the problems they could not hear when they could not learn from any necessity. The average score published was 34.64±3.42 (min= 25.0, max= 42.0). The graduated section was compared to the fact that they were known in the department, being a student in the department, believing that the trainings they had developed developed communication skills and were satisfied with their survival choices. Significance was found between the variables and the average of the scale averages with the item "Beliefs about Developing Learning Learning Skills" (p=0.00).

Keywords: Midwifery, Student, Responsibility, Education

How to Cite:

Akyüz, M.D., Sarıcam, E.S., Yeşil, Y., Karaca saydam, B. ve Etki Genç, R., (2019). Ebelik Öğrencilerinin Eğitime İlişkin Sorumluluklarının Değerlendirilmesi, **Life Sciences (NWSALS)**, 14(1):1-11, DOI: 10.12739/NWSA.2019.14.1.4B0020

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Sorumluluk kavramı, "kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi" olarak tanımlanmaktadır [1]. Kişisel sorumluluk, kişinin kendisine yönelik sorumluluğu olarak ele alınmakta olup; kişinin kendi benliğine yönelik sorumluluğu ve kişinin kendi bedenine yönelik sorumluluğu olmak üzere iki kısımda incelenmektedir [2]. Eğitim bilimleri ve psikolojik danışmanlık rehberlik alanında son derece önemli bir konu olmasına rağmen yapılan inceleme sonucunda hem yurt dışında hem de ülkemizde sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin sorumluluğunu ölçmeye yönelik neredeyse yok denecek kadar az sayıda ölçek olduğu görülmektedir [3].

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu çalışma ile ebelik öğrencilerinin eğitime ilişkin sorumluluklarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Öğrenme, bireylerin bilgi, duygu, davranış ve diğer tüm boyutlarda yaşadığı bütünsel değişimlerdir. Öğrenme, kaçınılmaz, çok boyutlu ve bütünsel bir yapıdır. Öğrenme sorumluluğu, öğrencilerin eksik hissettikleri şeyleri tamamlamak, görevleri yerine getirmek, hedeflere ulaşma yolunda gereklilikleri saptayarak gerçekleştirmek gibi amaçlarla hareket ederken hissettikleridir [4]. Öğrenme ve öğrenci sorumluluğu kavramının "öz düzenleme", "öğrenen kontrolü", "akademik öz yeterlilik" gibi kavramlarla ilişkili olduğu görülmektedir. Öğrenme, öğrencilerin okul başarısında ve akademik-eğitim-öğretim yaşamlarında anahtar bir yapı olması itibarıyla önemlidir. Benzer şekilde, sorumluluğunun da eğitim-öğretimde ulaşılmak istenen başarıda önemli bir rolü olduğu düşünülmektedir [5]. Literatür çalışmaları incelendiğinde öğrenci sorumluluğunun tanımı; derslerine ve okula karşı olan davranışlarının farkında olmak, yaptığı seçimlerin sonuçlarını üstlenmek, bu seçimlerin yükümlülüklerini üstlenmek, akademik hayatına özen göstermek, kendi akademik hayatını yönlendirmek, öğretmenleri ile saygıya dayalı bir iletişim benimsemek ve sınıf ortamındaki kendi performansından sorumlu olmak şeklinde ifade edilmektedir [6, 7, 8, 9, 10, 11 ve 12].

Ülkemizde konu ile ilgili yapılan çalışmalar, genellikle sorumluluk kavramının ahlaki ve felsefi boyutu üzerinde durmuş, öğrencilerin okuldaki kendilerine ait davranışlarını ve başarı düzeylerini göz ardı etmişlerdir [3, 5, 8 ve 13]. Yurtdışındaki üniversitelerde ise öğrencilere ait sorumluluklarla ilgili detaylı bilgilendirme görsel ve basılı medyada yapıldığı belirlenmiştir [13]. Farklı öğretim kademelerinde, öğrencilerin öğrenme sorumluluğu düzeylerinin belirlenmesi ve eğitim- öğretim hedeflerine ulaşmayı kolaylaştıracak nitelikte öğrenme ortamları oluşturulması gerektiği belirtilmektedir [14, 15, 16 ve 17]. Bunlarla birlikte, farklı tür okullarda öğrenim gören öğrencilerin öğrenme sorumluluğunu ne kadar yerine getirebildiği, öğrencilere öğrenme sorumluluğu kazandırmada ve öğrencilerin öğrenme sorumluluklarını geliştirmek için bu konuda nelerin yapıldığı da önemli olup öğrenme tüm boyutlarıyla değerlendirilmelidir. Öğrenme sorumluluğunun boyutları olarak "okula ve öğrenmeye yönelik oryantasyon" öğrenenlerin okuldaki öğrenme ortamı ile ilgili bilgilerini arttırmaya yardımcı olduğunu; "öğrenme etkinliklerine aktif katılım" öğrenenlerin öğrenme-öğretim sürecine etkin bir katılım göstermesini; "öğrenmenin kontrolü ve otonomi" öğrenenlerin öğrenme durumlarını kendilerinin ve öğreticinin denetlemesini ve bu denetimin otomatikleşmesini; "inisiyatif" öğrenenlerin öğrenmeleri konusunda kendi sorumluluğunu alarak sonucunu yönlendirmesini; "öğrenme kaynaklarının kontrolü" öğrenenlerin öğrenmeleri için gerekli kaynaklara ulaşabilmesini ve bu kaynakların

kullanımına ilişkin yönetimini; "sınıftaki davranışların kontrolü ve işbirliği" öğrenenlerin öğrenme ortamındaki tepkilerinin ve davranışlarının yönetimini ve öğrenenlerin grup olarak çalışmaları sürecinde yaptıklarını ifade etmekte ve içermektedir [13, 18 ve 21].

Eğitim-öğretimde öğrencilerin öğrenmeye yönelik sorumluluklarının belirlenmesi, öğretim sürecine yön vermek için gereklidir. Bu açıdan sorumluluk kavramının; kişilik özellikleri, akademik başarı ile üniversiteye giriş ve üniversite sınavlarındaki performans ile ilişkisinin incelenmesi önemlidir. Öğrenci ve öğrenme sorumluluğu; akademik başarı, akademik öz-yeterlilik gibi faktörlerin ortaya çıkarılmasında bir araç olarak düşünülmektedir [12]. Bu çalışma da, öğrencilerin öğrenmeye yönelik sorumluluk düzeylerinin belirlenmesini sağlayacak ve bu konuyla ilgili ihtiyacı giderecek ölçme araçları kullanılarak yapılacak araştırmaların yaygınlaştırılmasına ışık tutması açısından önemlidir. Özellikle eğitim bilimlerinin her alanında sorumluluk ölçeğinin kullanılacağı araştırmaların yapılması ölçme gücüne önemli katkılar sağlayacaktır. Dünyada ve ülkemizde temel sağlık bakımı veren ekip içinde önemli bir yeri olan ebelik mesleğinin özellikle anne ve çocuk sağlığı hizmetlerinin sunumunda büyük sorumlulukları olduğu unutulmamalıdır [22]. Ebelik mesleğinin meslek ideolojisini ve mesleki kimliğini benimsemiş, yeterli mesleki bilgi ve beceri ile donanmış, mesleki uygulamalarda otonomi sahibi, yasal düzenlemelerle belirlenmiş görev, yetki ve sorumluluklarının bilincinde olan meslek üyelerine gereksinimi olması açısından ebelik eğitimi önemlidir. Kişisel sorumluluk, kişinin kendisine yönelik sorumluluğu olarak ele alınmakta olsa da, profesyonel bir ebenin hizmet verdiği anne, fetus/yenidoğanın sağlığının geliştirilmesi sorumluluğunu da yüklenmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, ebelik öğrencilerinin eğitim sorumluluk düzeylerinin belirlenmesi önemlidir.

3. ANALİTİK ÇALIŞMA (ANALYTICAL STUDY)

Bu araştırma, ebelik öğrencilerinin sorumluluk profillerinin değerlendirilmesi amacıyla planlanmış kesitsel bir çalışmadır.

3.1. Kullanılan Gereçler (Used Scales)

Araştırmanın verileri yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulmuş "Ebelik Öğrencilerinin Sorumluluk Profillerinin Değerlendirilmesi" anket formu ile Kaya ve Doğan tarafından 2014 yılında geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış "Öğrenci Sorumluluk Ölçeği" kullanılmıştır.

- **Ebelik Öğrencilerinin Sorumluluk Profillerinin Değerlendirilmesi Anket Formu:** Öğrencilerin sosyo- demografik özelliklerini ve ebelik mesleğine dair tutumlarını belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Anket formunda toplam 17 soru yer almaktadır.
- **Öğrenci Sorumluluk Ölçeği:** Kaya ve Doğan tarafından 2014 yılında ölçek geliştirilmiş ve geçerlilik güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçek dördümlü likert tipi bir ölçektir ve toplam 13 maddeden ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar derse katılım, okula katılım, ödev bilinci ve başarı farkındalığı'dır. Ölkeden alınabilecek en yüksek puan 52 en düşük puan 13'tür. Öğrenci sorumluluk ölçeği alt boyutlarından alınan puanlar yükseldikçe bireyin ilgili boyuta ait özelliklere yüksek düzeyde sahip olduğu söylenebilir. Ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.85 olup, çalışmamızın Cronbach alfa değeri ise 0.42 olarak bulunmuştur. Ölçeğin uygulama süresi yaklaşık 8-10 dakikadır [3 ve 5].

3.2. Araştırmanın Örneklemi (The Study of Sampling)

Araştırmanın evrenini, Sağlık Yüksekokulu Ebelik Bölümü dördüncü sınıfta okuyan öğrenciler oluşturmaktadır (N:82). Araştırmada örneklem seçme yöntemine gidilmemiş, veri toplama aşamasında okulda olan ve çalışmaya katılmayı kabul eden öğrenciler araştırmanın örneklemini oluşturmuştur (n:82).

3.3. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi (Analysis and Evaluation of Data)

Araştırmadan elde edilen verilerin analizi bilgisayarda Statistical Package for Social Science (SPSS) paket programında gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde sosyo-demografik özellikler için sayı yüzde dağılımları, öğrencilerin sorumluluk profilleri ölçek soruları için ortalama ve ki kare testi yapılmıştır.

3.4. Araştırma Etiği (Research Ethics)

Araştırmada kullanılacak olan "Öğrenci Sorumluluk Ölçeği" kullanımıyla ilgili gerekli izin alınmış olup, araştırma örneklemine alınan öğrencilere "Bilgilendirilmiş Onam Formu" uygulanarak yazılı ve sözlü onamları alınmıştır. Araştırmanın yürütülmesine ilişkin gerekli izinler, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Bilimsel Araştırma Komisyonu'nun 02.03.2017 tarihli yazısı ile gerekli izinler alınmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA (FINDINGS AND DISCUSSION)

Bu bölümde, çalışma kapsamına alınan ebelik öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri, bölümü tercihlerine ilişkin bilgiler ve "Öğrenci Sorumluluk Ölçeği" toplam puan ortalamaları arasındaki ilişkiyi gösteren bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma kapsamına alınan ebelik öğrencilerine ilişkin tanıtıcı bilgiler
(Table 1. Distribution of socio-demographic characteristics of midwifery student's)

Tanımlayıcı Değişkenler	Sayı	%
Yaş		
21-23	76	87.8
24 Yaş Ve Üzeri	10	12.2
Medeni Durum		
Bekar	79	96.3
Evli	3	3.7
Kimlerle Yaşadığı		
Yurt	50	61.0
Ailemle	21	25.6
Diğer (Yalnız, Arkadaşlarımla ... vb)	11	13.4
Çalışma Durumu		
Hayır	77	95.1
Evet	4	4.9
Mezun Olunan Lise*		
Düz Lise	44	53.7
Anadolu Lisesi	38	46.3
Üniversiteye Giriş Yılı		
2013 Yılı Öncesi	10	12.2
2013 Yılı Sonrası	72	87.8
Toplam	82	100.0

*Mezun Olunan Lise; Düz Lise ile, Sağlık Meslek, Anadolu Lisesi, Anadolu Lisesi ile Anadolu Öğretmen Lisesi Maddeleri Analiz Sırasında Birleştirilmiştir

Çalışmaya katılan ebelik lisans öğrencilerinin %87.8'i 21-23 yaş grubunda olup, bu öğrencilerin %96.3'ü bekar olduğunu, %61.0'i ise yurttan yaşadığını ifade etmiştir. Ayrıca ebelik lisans öğrencilerin %4.9'u çalışmakta olduğunu belirtmişlerdir. Mezun oldukları liselere bakıldığında, %53.7'sinin düz lise ve %46.3'ünün ise anadolu lisesinden mezun olduğu belirlenmiştir (Tablo 1). Öğrencilerin yaş ortalamaları 22.4±1.35 (min=21, max=27)'dir. Yeşil (2013)'in "Ortaöğretim Öğrencilerinin Okul Öğrenmelerindeki Öğrenme Sorumluluklarını Yerine Getirme Düzeyleri" adlı araştırmasında; kız öğrencilerin erkeklere göre, alt sınıf öğrencilerinin üst sınıf öğrencilerine, dershaneye gitmeyenlerin gidenlere göre, genel lise öğrencilerinin Anadolu lisesi öğrencilerine göre öğrenme sorumluluklarını daha iyi düzeyde yerine getirdikleri belirlenmiştir [12].

Tablo 2. Çalışma kapsamına alınan ebelik öğrencilerinin tercihlerine ilişkin bilgiler

(Table 2. Information on the preference of midwifery students)

Öğrencilerin Tercihlerine Dair Değişkenler	Sayı	%
Bilinçli Tercih Etme Durumu		
Evet	65	79.3
Hayır	17	20.7
Mesleğin İçeriği Hakkında Daha Önceden Fikrinin Olma Durumu		
Evet	59	72.0
Hayır	23	28.0
Mezun Olacağı Bölümün Eğitim İçeriğinin Yeterliliğiyle İlgili Düşüncesi		
Eğitim yeterli	55	67.1
Eğitim yeterli değil	27	32.9
Bölümde Düzenli (Alt Sınıftan Dersi Olmayan) Öğrenci Olma Durumu		
Evet	53	64.6
Hayır	29	35.4
Eğitim Sürecindeki "Danışmanlık ve Eğitimin" Meslek Yaşamlarını Planlamada Yardımcı Olabileceğini Düşünme Durumu		
Evet	62	75.6
Hayır	20	24.4
Aldığı Eğitimin İletişim Becerilerini Geliştirdiğine İnanma Durumu		
Evet	69	84.1
Hayır	13	15.9
Geriye Dönme Şansı Olsa Aynı Bölümü Seçmeyi İsteme Durumu		
Evet	55	67.1
Hayır	27	32.9
Genel Olarak Hayatındaki Seçimlerden Memnun Olma Durumu		
Çoğunlukla	56	68.3
Kararsız	12	14.6
Nadiren	8	9.8
Her zaman	6	7.3
Toplam	82	100.0

Her beş öğrenciden birinin bölümü bilinçli tercih ettiği (%79.3) ve yaklaşık her üç öğrenciden birinin de bölüme başlamadan önce mesleğin içeriği hakkında bilgi sahibi olduğu saptanmıştır. Bu öğrencilerin %67.1'i mezun olacakları bölümün eğitim içeriğinin yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Ebelik öğrencilerinin %64.6'sının devameden eğitim-öğretim yılında alttan dersleri olmadığı belirlenmiştir. Eğitimleri sırasında verilen danışmanlık ve eğitimin mezun olduktan sonraki meslek yaşamlarını planlamak için yardımcı olabileceğini düşünen öğrencilerin sıklığı %75.6 iken bölümdeki eğitim

öğretim programının iletişim becerilerini geliştirdiğine inananların sıklığı %84.1'dir. Ebelik öğrencilerine, tekrar aynı bölümü seçer misiniz diye sorulduğunda her üç kişiden biri (%67.1) aynı bölümü seçeceğini ifade etmiştir. Genel anlamda yaşamdaki memnuniyet durumları sorulduğunda ise öğrencilerin %69.3'ünün çoğunlukla memnun oldukları belirlenmiştir (Tablo 2). Houston-Downtown Üniversitesi'nin öğrencilere yönelik belirlenen hedeflerinde de öğrencinin kişisel hedefleri ve genel hedefleri olması gerektiği, yönetmelikleri, okul programını politikalarını bilmeleri ve danışmanın tecrübelerinden yararlanmaları gerektiği belirtilmektedir [23 ve 24].

Tablo 3. Ebelik öğrencilerinin öğrenci sorumluluk ölçeği önermelerine verdiği yanıtların dağılımı

(Table 3. Distribution of responses of midwifery students to student responsibility scale propositions)

	Hiçbir zaman		Bazen		Sık sık		Her zaman	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Derslerde Söz Alırım	6	7.3	62	75.7	12	14.6	2	2.4
Derste Anlayamadığım Konuları Anlayabilmek İçin Sorular Sorarım	6	7.3	56	68.3	14	17.1	6	7.3
Herhangi Bir Zorunluluktan Derse Gelemediğim Zamanlar Dinleyemediğim Konuları Telafi Ederim	11	13.4	28	34.1	34	41.5	9	11.0
Okul Kurallarını Bilirim	2	2.4	6	7.3	32	39.0	42	51.2
Elimde Olsa İstemediğim Derse Girmem	5	6.1	41	50.0	13	15.9	23	28.0
Konferans Ve Seminerler Olduğunda Katılırım	-	-	41	50.0	33	40.2	8	9.8
Katıldığım Konferans Ve Seminerleri İçtenlikle Dinlerim	2	2.4	27	32.9	43	52.4	10	12.3
Ödevlerimi Yetiştiremezsem Arkadaşlarımdan Yardım Alırım	13	15.9	42	51.2	23	28.0	4	4.9
Eğer Arkadaşım Ödevini Yetiştiremezse Kendi Ödevimi Ona Veririm	33	40.2	34	41.5	14	17.1	1	1.2
Önemli Olan Ev Ödevini Vermektir	26	31.7	37	45.1	14	17.1	5	6.1
Eğer İstersem Derslerde Başarılı Olabilirim	-	-	8	9.7	29	35.4	45	54.9
Sınavlarıma Hazırlandığım Ölçüde Başarılı Olurum	2	2.4	5	6.1	39	47.6	36	43.9
Bir Dersi Geçtiysem Hak Etmişimdir	1	1.2	4	4.9	20	24.4	57	69.7

Araştırmaya katılan ebelik öğrencilerinin, "Öğrenci Sorumluluk Ölçeği"ne verdikleri yanıtlar incelendiğinde; öğrencilerin derslerde söz alma (%75.7), derslerde anlamadığı konuları anlamak için soru sorma (%68.3), elinde olsa istemediği derse girmeme (%50), konferans ve seminer oldukça ya da olduğunda katılma (%50), ödevlerini yetiştiremezse arkadaşlarından yardım alma (%51.2), eğer arkadaşı ödevini yetiştiremezse kendi ödevini ona verme (%41.5) ve önemli olanın ev ödevini verme (%45.1) maddelerine "Bazen" yanıtını verdikleri; herhangi bir zorunluluktan derse gelmediği zaman konuları telafi etme (%41.5), okul kurallarını bilme (%39.0), katıldığı konferans ve seminerleri içtenlikle dinleme (%52.4) ve sınavlarına hazırlandığı ölçüde başarılı olma (%47.6) maddelerine "SİK SİK" yanıtını, eğer isterse derslerinde başarılı olma (%54.9) ile bir dersi geçtiğinde hak ettiğini düşünme (%69.7) maddelerine etme durumu "HER ZAMAN" yanıtını verdikleri saptanmıştır (Tablo 3). Ebelik öğrencilerinin öğrenci sorumluluk ölçeğinden aldıkları toplam puan 34.64 (min:25, max:42)'tür. Yurtal'ın araştırmasında, öğretmenlerin öğrencilerden bekledikleri sorumluluklar kapsamında öğretmenler en çok; bireysel çalışmaları, ödev-proje ve grup çalışmalarını yerine getirme; nöbet, başkanlık, kulüp çalışmaları vs öğretmenin verdiği görevleri yerine getirme; okul kurallarını bilme, derste derse odaklanma; araç-gereci düzenli olarak eksiksiz getirme ve koruma;

derse zamanında ve hazırlıklı gelme; diğer arkadaşlarına ve öğretmenine saygılı olma davranışlarını öğrencilerinde görmek istediklerini belirtmişlerdir [25]. Bu çalışmada yaklaşık üç öğrenciden birinin sıklıkla "herhangi bir zorunluluktan derse gelmediği zaman konuları telafi ettiği" ve "okul kurallarını bildiği" saptanmıştır.

South Carolina Üniversitesi'ne ilişkin web sitesinde öğrencilerin sorumlulukları arasında akademik sorumluluğun öğrenciye ait olduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin derse hazırlıklı gelme sorumluluğu olup, derse katılmadığı günleri mutlaka sorumlu öğretim elemanlarına bildirme zorunlulukları vardır [26]. Benzer şekilde Houston-Downtown Üniversitesi de öğrencinin aktif sorumluluğunu vurgulamaktadır; öğrencinin derslere katılması ve sınıfın bir parçası olması gerektiği ifade edilmiştir [23]. Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitenin ilgili yönetmeliğinde de; "Bir dersin veya ders gruplarının final sınavlarına girebilmek için; derse kaydolmak, teorik derslerin %70'ine katılmak, uygulamalı veya uygulamadan oluşan derslerde uygulamaların %80'ine katılmak ve başarılı olmak gerekir" maddesiyle öğrencilerin derslere katılım zorunlulukları olduğu belirtilmiştir [27]. Bu çalışmada öğrencilerin yarısı zaman zaman "derse girmek istemediğini" ve "konferans ve seminerle katılmadığını" belirtmiştir.

Houston-Downtown Üniversitesi de öğrencilerin, etkin bir şekilde danışmanının tecrübelerinden ve okulun kaynaklarından yararlanması gerektiği vurgulanmıştır [23]. Danışmanlıkla ilgili araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitenin yönetmeliğinde de benzer vurgu yapılmış olup, "Fakülte dekanı, yüksek okul veya meslek yüksek okulu müdürü, kayıt olan her öğrenciye öğrenim süresince eğitim-öğretim ve diğer hususlarda yardımcı olmak ve durumunu izlemek üzere bir danışman görevlendirilir" şeklinde belirtilmiştir [27]. Ayrıca, Houston-Downtown Üniversitesi tarafından vurgulanan diğer bir madde de öğrencinin okul ve grup etkinliklerine aktif katılması gerektiğidir [23]. Sorumlulukların aksatılmasını önlemede öğretmenlerin kullanacakları baş etme yöntemleri kapsamında, öğrencilerle bire-bire görüşme, sözlü uyarıda bulunma, notla değerlendirme, olumlu örnekleri göstererek takdir edip, ödüllendirmeyi kullanma önerilebilir. Blacnell Üniversitesi öğrenci sorumluluğu açısından özellikle bilim sahtekârlığı ve intihali önemsemekte ve bu durumların kabul edilebilir olmadığını ve mutlaka önlem alınması gerektiğini savunmaktadır [287]].

Bu çalışmada öğrencilerin yarısının zaman zaman ödevlerini yetiştiremediklerinde arkadaşlarından yardım aldığı ve arkadaşı ödevini yetiştiremediğinde kendi ödevini ona verdiği saptanmıştır. British Columbia Üniversitesi'nde; öğrencilerin ödevlerini yaparken birbirlerine yardım edebileceği ancak aynı ödevi teslim etmemeleri gerektiği, ödevlerini mutlak suretle kendilerinin hazırlaması gerektiği, kopyalama yapmaması ve ödev hazırlarken yaptıkları her türlü atıfta muhakkak kaynak belirtmeleri gerektiği üzerinde durulmaktadır [28]. Exeter Üniversitesi de; öğrencinin eğitim hayatının başlıca katılımcısı olması gerektiğini savunmaktadır. Öğrenci, mesleki eğitime ilişkin konferans ve seminerlere katılmayı aynı zamanda katıldığı bu aktivitelerdeki sorumluları rol-model olarak incelemelidir görüşü hakimdir [29]. Özen ve ark., (2002) ilköğretim öğrencilerinde yaptıkları çalışmada; sorumluluk duygusunun varlığı, davranışa yansımaları ne derecede olduğuna bakılmış ve iç-denetimsel sorumluluk duyanların, sorumlu davranışı yaşantılarına aktardığı, dış-denetimsel sorumluluk gösterenlerin, sorumluluğun davranış boyutunda diğerlerine göre daha az kararlılık gösterdiği bulunmuştur [30]. Allan (2006)'nın, öğrencilerin öğrenme sorumluluğu kavramından ne anladığını, öğrencilerin öğrenme sorumluluğunu yerine getirmek

konusundaki tutum ve davranışlarının nasıl olduğunu, öğrencilerin öğrenme sorumluluğu kavramını anlamaları ile tutum ve davranışları arasında nasıl bir ilişki olduğunu belirlemeyi amaçladığı çalışmada; öğrenciler kendilerini sorumlu öğrenenler olarak tanımlamışlardır [15].

Tablo 4. Öğrenci sorumluluk ölçeği toplam puan ortalamalarının bazı değişkenlerle karşılaştırılması
(Table 4. Student responsibility scale comparison of total point average differences with some variables)

Değişkenler		n	Ort	p
Kimlerle Yaşadığı	Yurt	50	34.40	0.21
	Aile	21	35.71	
	Diğer	11	33.72	
**Mezun Olunan Lise	Düz Lise	44	34.81	0.62
	Anadolu Lisesi	38	34.44	
Bilinçli Tercih Durumu	Evet	65	41.30	0.88
	Hayır	17	42.26	
Bölümde Düzenli Öğrenci Olma Durumu	Evet	53	41.62	0.94
	Hayır	29	41.28	
Danışmanlık ve Eğitimin Meslek Yaşamlarını Planlamada Yardımcı Olabileceği Düşüncesi	Evet	62	41.98	0.74
	Hayır	20	40.02	
Alınan Eğitimlerin İletişim Becerilerini Geliştirdiklerine İnanma	Evet	69	44.86	0.00*
	Hayır	13	23.69	
**Hayatlarındaki Seçimlerinden Memnun Olma Durumları	Çoğunlukla Memnun	56	35.05	0.29
	Kararsız	12	33.83	
	Nadiren	14	33.71	
Toplam		82	100.0	

*p: $p \leq 0.05$

**Mezun Olunan Lise; Düz Lise ile, Sağlık Meslek, Anadolu Lisesi, Anadolu Lisesi ile Anadolu Öğretmen Lisesi Maddeleri Analiz Sırasında Birleştirilmiştir

**Hayatlarındaki Seçimlerinden Memnun Olma Durumları; Çoğunlukla Ve Her Zaman Maddeleri Analiz Sırasında Birleştirilmiştir

Öğrenci Sorumluluk Ölçeği puan ortalamaları; kimlerle yaşadıkları, mezun olunan lise, bilinçli tercih etme durumu, bölümde düzenli öğrenci olma durumu, danışmanlık ve eğitimin meslek yaşamlarını planlamada yardımcı olabileceğini düşünme durumları, alınan eğitimlerin iletişim becerilerini geliştirdiklerine inanma durumları, hayatlarındaki seçimlerinden memnun olma durumları ile karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre değişkenler ile ölçek puan ortalamaları farkı arasında "Eğitimlerin İletişim Becerilerini Geliştirdiklerine İnanma Durumları" dışında ($p=0.00$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır (Tablo 4). Öğrenci sorumluluk ölçeği alt boyutlarından alınan puanlar yükseldikçe bireyin ilgili boyuta ait özelliklere yüksek düzeyde sahip olduğu belirtilmektedir [5]. South Carolina Üniversitesi'ne ilişkin web sitesinde de öğrencilerin sorumlulukları arasında derse devam zorunluluğu ve derse katılmadığı günleri sorumlu öğretim elemanlarına bildirmeleri gerektiği belirtilmektedir [14]. Bu çalışmada ise derslere katılım öğrenci sorumluluk ölçeği toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Bu sonuç öğrencilerin derslere katılmasalar da o dersin konusuna hakim olmaları gerektiğinin bilincinde ve sorumluluğunda olduklarını düşünebilir. Derse katılım başarıyı arttıran bir durum olup başarı ise motivasyonu arttırıcı etkidir. Dolayısıyla öğrencinin bir alandaki başarısı arttıkça o alanla ilgili daha fazla çalışma yapmak istemesi beklenebilir. Bu da o alanda öğrencinin yapmakla sorumlu olduğu işlerini aksatmasını engelleyen bir durum olabilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Üniversite yaşamının sonlarına gelen öğrenciler kaçınılmaz olarak birçok sorumlulukla yüz yüze gelmektedir. Bireyin geleceğine büyük ölçüde yön vereceği düşünülen meslek edinme sürecinde sorumlulukların yerine getirilip getirilmemesi ise önemli bir sorun oluşturmaktadır. Çalışma sonucunda ebelik dördüncü sınıf öğrencilerinin sorumluluk ölçek puan ortalamasının ortalama bir değerde olduğu ve öğrencilerin sorumluluk bilincinin farkında oldukları görülmektedir. Çalışma sonucunda eğitim programları içerisinde ebelik öğrencilerine sorumluluk bilincinin geliştirmeye yönelik konulara yer verilmesi ve birinci sınıftan itibaren sorumluluk bilincinin geliştirilmesi gerekliliği önerilmektedir.

TEŞEKKÜR (ACKNOWLEDGMENTS)

Verilerin toplama sürecinde verdikleri destekler nedeni ile çalışmaya katılım sağlayan ebelik bölümü öğrencilerine teşekkür ederiz.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma, 5-8 Eylül 2017 tarihleri arasında Tiflis (Gürcistan)'da düzenlenen 2ndInternational Science Symposium'da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Türk Dil Kurumu,
http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GT.S.5ba010ed265dd8.32961602. Erişim Tarihi:17.09.2018.
2. Hamilton, S.F. and Fenzel, L.M., (1988). The Impact of Volunteer Experience on Adolescent Social Development: Evidence of Program Effects. *Journal of Adolescent Research*, 3(1): 65-80. doi: 10.1177/074355488831006, 1988. (Erişim Tarihi: 16.07.2017).
3. Doğan, U., (2015). Öğrenci Bireysel Sorumluluk Ölçeği-10'un Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Haziran, 17(1): 163-170.
4. Yakar, A. ve Saracaloglu, A.S., (2017). Öğrenmeye Yönelik Sorumluluk Ölçeği Scale of Responsibility towards Learning Article. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* ISSN:1302-8944, Yıl:2017 Sayı:42 Sayfa:27-49. DOI:10.21764/efd.41545.
5. Kaya, M. ve Doğan, U., (2014). Öğrenci Sorumluluk: Ölçek Geliştirme, Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *JEE*, 4(1),11-18.
6. Aladağ, S., (2009). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Değer Eğitimi Yaklaşımlarının Öğrencilerin Sorumluluk Değerini Kazanma Düzeyine Etkisi. *Doktora Tezi*. Gazi Üniversitesi, Ankara.
7. Çelikkaleli, Ö. ve Akbay, S.E., (2013). Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışı, Genel Yetkinlik İnancı ve Sorumluluklarının İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2): 237-254.
8. Özen, Y., (2013a). Sorumluluk Duygusu ve Davranış Ölçeğinin Geliştirilmesi Güvenirliği ve Geçerliği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 7: 343-357.
9. Özen, Y., (2013b). Sorumluluk Duygusu Ölçeğinin Geliştirilmesi; Geçerlik ve Güvenirliği. *Journal of European Education*, 3(2): 17-23.
10. Özen, Y. and Gülaçtı, F., (2011). Development of Internally and Externally Controlled Responsibility Scale: Validity, Reliability and Analysis. *World Applied Sciences Journal* 12(2): 139-144.

11. Singg, S. and Ader, J.A., (2001). Development of the Student Personal Responsibility Scale-10. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 29(4): 331-335.
12. Yeşil, R., (2013). Ortaöğretim Öğrencilerinin Okul Öğrenmelerindeki Öğrenme Sorumluluklarını Yerine Getirme Düzeyleri. *International Journal of Human Sciences*, 10(1):1214-1237.
13. Çam, Ş.S. ve Ünal Oruç, E., (2014). Öğrenme Sorumluluğu ve Güç Dengesi. *International Journal of Instruction*, 7(1): 5-16.
14. Your Academic Responsibilities (t.y.).
http://www.cse.sc.edu/~cmatthew/acad_response.htm (Erişim Tarihi 17.07.2017).
15. Allan, G.M., (2006). Responsibility for Learning: Students' Understandings and Their Self-Reported Learning Attitudes and Behaviours. Master Thesis. Queensland University of Technology, Faculty of Education, Centre for Learning Innovation Brisbane, Queensland. erişim adersi ve tarihi.
16. Bacon, C.S., (1993). Student Responsibility for Learning. *Adolescence*, 28(109): 199-212.
17. Carpenter, J.P. and Pease, J.S., (2013). Preparing Students to Take Responsibility for Learning: The role of Non-Curricular Learning Strategies. *Journal of Curriculum and Instruction (JoCI)*, 7(2): 38-55.
18. Corno, L., (1992). Encouraging Students to take Responsibility for Learning and Performance. *The Elementary School Journal*, 93(1): 69-83.
19. Devlin, M., (2002). Taking Responsibility for Learning isn't Everything: A case for Developing Tertiary Students' Conceptions of Learning. *Teaching in Higher Education*, 7(2): 125-138.
20. Kandemir, M., (2014). Akademik Ertelemenin Yordayıcıları: Sorumluluk, Başarı/Başarısızlığa Yönelik Yükleme Stilleri Ve Akademik Özyeterlik İnançları. *Eğitim ve Bilim*, 39(171): 99-114.
21. Başbay, A., (2008). Öğrenenlerin Bireysel Öğrenme Görevleri İle Zihinsel Becerileri ve Bilişsel Faaliyet Hızları Arasındaki İlişki. *Eğitim ve Bilim*, 33(149): 3-17.
22. Eroğlu, K. ve Koç, G., (2012). Düünden Bugüne Sağlık Mevzuatında Kadın Sağlığı Kapsamında Ana Çocuk Sağlığı Hemşirelik Hizmetleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15:2.
23. Advisee/Advisor Responsibilities (t.y.).
http://www.uhd.edu/academic/colleges/university/academic_advising/aar.htm(Erişim Tarihi: 17.07.2017).
24. Kapıkıran, N.A., (2002). Zihinsel Başarı Sorumluluğu Ölçeğinin Güvenirliği ve Geçerliliği. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2): 12-20.
25. Yurtal, F. ve Yontar, A., (2006). Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerinden Bekledikleri Sorumluluklar ve Sorumluluk Kazandırmada Kullandıkları Yöntemler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2): 411-424.
26. Academic Responsibility at Bucknell (t.y.).
<http://www.bucknell.edu/x1324.xml> (Erişim Tarihi 17.07.2017).
27. Ege Üniversitesi 2017-2018 yılı, Eğitim-Öğretim Yönetmeliği,
<http://oidb.ege.edu.tr/files/egitim.pdf>. Erişim Tarihi: 24.02.2018.
28. Academic Integrity & Plagiarism (t.y.).
<http://help.library.ubc.ca/planning-yourresearch/academic-integrity-plagiarism/>(Erişim Tarihi: 17.07.2017).

-
29. Student Academic Responsibilities (t.y.).
<http://www.exeter.ac.uk/students/studies/academic/#4> (Erişim Tarihi: 17.07.2017).
  30. Özen, Y., Gülaçtı, F. ve Çıkılı, Y., (2002). İlköğretim Öğrencilerinin Sorumluluk Duygusu Ve Davranış Düzeyleri ile İç-Denetimsel Sorumluluk ile Dış-Denetimsel Sorumluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(2): 45-58.